

حقوق تجارت

در حقوق و اختیارات شرکاء ضامن نمیباشد.

شرکاء

در شرکتهای مختلط غیر سهامی چنانچه از تعریف آن دیده می شود شرکاء از لحاظ مسئولیت در مقابل طلبکاران بدر دسته تقسیم شده اند:

۱ - شرکاء ضامن یا شرکائی که مسئولیت آنها در مقابل کلیه قروض و تعهدات شرکت نامحدود است.

۲ - شرکاء غیر ضامن یا شرکاء با مسئولیت محدود که فقط تا میزان سهم الشرکه خود در مقابل شرکت و طلبکاران آن مسئول میباشد.

شرکاء با مسئولیت محدود قاعده سهم الشرکه خود را مرقع تشکیل شرکت یا در موقع دخول خود در شرکت تسلیم می نمایند ولی هرگاه سهم الشرکه مزبور را کلاً یا بعضاً نادیده نگردد یا آنکه آنرا اداء نموده و بعداً مسترد داشته باشند به میزان آن مقدار از سهم الشرکه که تسلیم نموده یا مسترد داشته اند مدیون شرکت و در مقابل طلبکاران شرکت مسئول میباشند و بطوریکه ماده ۱۵۲ مقرر میدارد هرگاه شرکت بطریقی غیر از ورشکستگی منحل شود و شریک با مسئولیت محدود هنوز تمام یا قسمتی از سهم الشرکه خود را نپرداخته و یا پس از نادیده مسترد داشته است طلبکاران شرکت حق دارند معادل آنچه که از بابت سهم الشرکه باقی مانده است مستقیماً بر علیه شریک با مسئولیت محدود اقدام دعوی نمایند و اگر شرکت ورشکست شود حق مزبور را مدیر تصفیه خواهد داشت.

هر چند بطور کلی مسئولیت شرکاء با مسئولیت محدود به میزان سهم الشرکه آنها است و معمولاً نمی توان آنها را

یعنی مدیران مسئول قصور و هرگونه تعدی و تقصیر میباشند و در غیر اینصورت هرگاه در حدود عرف تجارت اقدام بعملی نموده باشد مسئولیتی متوجه آنها نخواهد بود اگرچه اقدام مزبور موجب ضرر و زیان شرکت شده باشد انتخاب مدیران از بین شرکاء ضامن بعمل می آید ولی نظر به علاقه که شرکاء با مسئولیت محدود در شرکت دارند و با توجه باینکه نص صریحی دائر بر منع آن دیده نمی شود نمیتوان آنها را از مداخله در انتخاب محروم داشت بنا بر این اشخاص مزبور از طرف تمام شرکاء انتخاب میشوند - مدت خدمت آنها تابع مقررات شرکتنامه و در صورت عدم تصریح تابع تصمیم دادگاه است - بدیهی است اشخاص مزبور قابل عزل می باشند لیکن در مواردیکه شریک ضامن منحصر بفرد باشد این قبیل اشکالات پیش آمد نمی کند چه شخص مزبور با استفاده از مواد فوق الذکر قهراً مدیر شرکت خواهد بود و انتخاب او در صورت اقدام باین عمل فقط از لحاظ تشریفاتی مؤثر است و تصور عزل و انفصال مومی الیه نیز خالی از اشکال نمی باشد بنا بر این هرگاه سایر شرکاء از رویه و طرز اداره کردن چنین شریکی ناراضی باشند ظاهراً بجز انحلال شرکت راه حل دیگری نداشته باشد.

هر چند بموجب مراتب فوق الذکر شرکاء با مسئولیت محدود حق اداره کردن شرکت را ندارند و اداره آن نیز از وظایف آنها نیست لیکن اگر شرکاء ضامن از این مقررات استفاده نکنند و با اهمیت دیگران یکی از شرکاء با مسئولیت محدود را به سمت مدیریت انتخاب نمایند مدیر مزبور در انجام وظیفه موافق قانونی نخواهد داشت زیرا تحدید است قانون در این زمینه فقط نظر بحق شرکاء با مسئولیت محدود است و مؤثر

و ادار نمود زائد بر آن چیزی شرکت با طلبکاران آن بدهند ولی در بعض موارد قانون مسئولیت این قبیل شرکاء را تضامنی محسوب دانسته است و موارد مزبور به شرح ذیل است :

۱ - اگر شریک با مسئولیت محدود معامله برای شرکت کند در مورد تعهدات ناشی از آن معامله در مقابل متعامل حکم شریک ضامن را خواهد داشت مگر اینکه تصریح کرده باشد و معامله را بسمت وکالت از طرف شرکت انجام می دهد .

مسئولیت تضامنی که در چنین موردی برای شریک با مسئولیت محدود طبق ماده ۱۴۸ مقرر گردیده باین مناسبت است که شرکاء با مسئولیت محدود مستقیماً حق هیچ نوع مداخله در اداره شرکت ندارند و اشخاص ثالث هم نه با آنها مستقیماً ارتباطی دارند و نه باعتبار آنها شرکت داد و ستد می نمایند بنا بر این اگر چنین شریک با شخص ثالثی معامله برای شرکت نماید مسلم است که شخص ثالث مزبور باعتبار شریک مذکور وارد معامله با او و با شرکت شده است علیهذا برای آنکه تضییع حق از شخص ثالث نشده باشد اقتضا دارد که شریک مزبور در مقابل مشار الیه مسئولیت تضامنی داشته باشد مگر آنکه مشار الیه را عالم و واقف نموده باشد که معامله برای شرکت است که در این صورت دیگر توهم آن نمی رود که شخص ثالث باعتبار شریک مزبور وارد معامله شده بلکه مسلم است که طرف خود را شرکت می دانسته است .

۲ - در مورد تعهداتی که شرکت مختلط غیر سهامی ممکن است قبل از ثبت شرکت کرده باشد شریک با مسئولیت محدود در مقابل اشخاص ثالث در حکم شریک ضامن خواهد بود مگر ثابت نماید که اشخاص مزبور از محدود بودن مسئولیت او اطلاع داشته اند .

... در این مورد نیز اصلی که در بالا رعایت شده محظوظ نظر قرار گرفته است و چون قبل از ثبت استطلاع از اوضاع شرکت و حدود مسئولیت شرکاء برای اشخاص خارج میسر نیست علیهذا اقتضا دارد که مادام که علمی در این زمینه حاصل نشده و وسیله هم برای استطلاع در دست نبوده

حقوق اشخاص ثالث محفوظ مانده و بتواند برای استیفای حق خود بتمام شرکاء مراجعه کند .

بهترین وسیله که اشخاص برای کسب اطلاع از این قبیل مطالب در دست دارند دفاتر ثبت شرکتهاست و از این نقطه نظر است که قانون نیز رفع مسئولیت تضامنی شرکاء با مسئولیت محدود را موکول به ثبت نموده است زیرا در چنین صورتی فرض برین است که طرف متعامل از حدود مسئولیت شرکاء مطلع بوده و وسیله استطلاع داشته است و بنابراین مجالی برای استناد بعدم اطلاع باقی نخواهد بود .

مراتب فوق مربوط به شرکاء با مسئولیت محدود است و مسئولیت شرکاء ضامن بطوریکه در گذشته نیز اشاره شده است در مقابل طلبکاران شرکت مطلق و نامحدود است ولی در عین حال باقیاء شرکت تعقیب شخص شریک ضامن از طرف طلبکاران مورد نخواهد داشت زیرا بموجب مقررات قانون تجارت دیون شرکت مقدمه از دارائی شرکت قابل اداه است و اگر دارائی شرکت تکافوی تأدیة آنرا ننماید حق مراجعه به شرکاء ضامن حاصل میشود .

عدم تکافوی دارائی معمولاً منتج بعدم توانائی و قدرت شرکت در تأدیة وجوهی که بعهده او است میگردد و امر مزبور مطابق مقررات مربوطه از موجبات ورشکستگی شرکت است که یکی از طرق انحلال بشمار میرود بنابراین مادام که شرکت منحل نشده است حق مراجعه به شرکاء حاصل نمیشود بهین مناسبت قانون تجارت در ماده ۱۵۱ مقرر داشته است که شریک ضامن را وقتی میتوان شخصاً برای قروض شرکت تعقیب نمود که شرکت منحل شده باشد .

هر چند بموجب ظاهر ماده حکم فوق فقط ناظر به شرکاء ضامن است ولی طبق مقررات کلی مادام که شرکت باقی است وصول مطالبات باید از خود شرکت بعمل آید و مراجعه بشخص شرکاء اعم از ضامن یا با مسئولیت محدود مجوزی نخواهد داشت و مراجعه به شرکاء با مسئولیت محدود پس از انحلال در صورتی است که شرکاء مزبور هنوز تمام یا قسمتی از سرمایه خود را نپرداخته باشد و یا پس از تأدیة آن را مسترد داشته است و ماده ۱۵۲ قانون تجارت مفید این معنی است .